

Coeficientul de atenuare masica pentru radiatia gamma

1. Scopul lucrării

Scopul lucrării este determinarea coeficientului de atenuare masică a radiațiilor γ pentru diferite materiale în vederea verificării legii de atenuare a radiației γ în substanță și a folosirii rezultatelor obținute în diferite aplicații (măsurarea grosimilor și densităților materialelor incandescente, a nivelului unui lichid inaccesibil etc.).

2. Teoria lucrării

Fenomenul de atenuare a intensității radiației γ , la trecerea printr-un strat de substanță se datorește atât unor fenomene de absorbție a energiei cuantelor γ de către atomii substanței, cât și unor fenomene de împrăștiere (difuzie) a acestor cuante. La energiile pe care le au cuantele (fotonii) γ emise de sursele radioactive (100KeV...3MeV) principalele procese de interacțiune ale radiației cu substanța sunt următoarele: 1)- efectul fotoelectric și 2)- formarea de perechi (fenomene care conduc în principal la absorbție de energie) precum și 3)- efectul Compton (care este în principal un fenomen de difuzie, însoțit însă numai de absorbția parțială a energiei cuantelor).

Datorită proceselor descrise mai sus, fasciculele de radiație γ sunt atenuate atunci când străbat corpurile, efectul global fiind obținut prin acumularea efectelor celor trei procese, care predomină la diferite energii. Astfel la energii joase (sub 200-300KeV) predomină efectul fotoelectric, la energii medii (200 KeV - 2 MeV) predomină efectul 1 Compton, iar la energii mai mari de cca 2MeV predomină efectul generării de perechi. Considerând un strat de substanță cu grosimea dx , pe suprafața căruia cade normal un fascicul de radiații γ cu intensitatea I (exprimată în particule/cm² s), atenuarea produsă de acest strat va fi: $-dI = \mu I dx$ (1) unde μ reprezintă coeficientul de atenuare al substanței, adică tocmai parametrul care trebuia determinat. Integrând relația (1), obținem: $I = I_0 e^{-\mu x}$ (2) unde I_0 reprezintă intensitatea fasciculului de radiații la intrarea în substanță ($x = 0$), iar I este intensitatea fasciculului după traversarea stratului de grosime x . De aici se vede că I_0/μ reprezintă inversul grosimii pentru care intensitatea fasciculului se reduce de e ori. Valoarea lui depinde de energia cuantelor γ , precum și de natura materialului atenuator. Raportul dintre coeficientul de atenuare și densitatea materialului, adică μ/ρ poartă numele de coeficient de atenuare masică și se exprimă în cm² /g. La aceeași energie a cuantelor γ , acest coeficient are valori apropiate pentru diversele materiale. Dacă se logaritmează expresia (2) se obține: $\ln I = \ln I_0 - \mu x$ (3) Aceasta este tocmai ecuația unei drepte într-o reprezentare a lui $\ln I = f(x)$. Ordonata la origine este $\ln I_0$ iar panta este $m = -\mu$.

3. Instalatia experimentală

Sursa de radiații γ este de forma unei capsule, care conține un preparat de ⁶⁰Co. Sursa este ecranată cu un castel de plumb care asigură protecția contra efectului nociv al radiațiilor. Fasciculul de radiații necesar se obține prin orificiul unui colimator de plumb.

4. Rezultate

Fond	x [cm]	t [s]	N [imp]	$n' = N/t$ (f)	$n=n'-f$	ln n	μ [cm ⁻¹]	$\mu' = \mu / r_o$
	inf	600	811	1.351	-	-	-	-
	0	180	458	2.544	1.193	0,176	-	-
Pb	0,5	300	667	2.223	0.872	-0,136	0,481	0.042
	1	300	600	2	0.649	-0,432		
	1,5	300	579	1.93	0,579	-0,546		
Al	0,5	300	744	2.48	1.129	0,121	0.198	0.073
	1	300	716	2.38	1.029	0.028		
	1,5	300	705	2.35	0.999	-0.001		
	2	300	646	2.153	0.802	-0.22		
Cu	0,5	300	708	2.36	1.009	0.008	0.316	0.035
	1	300	691	2.303	0.952	-0.049		
	1,5	300	628	2.093	0.742	-0.298		